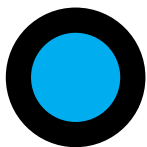

יום הבטיחות בדרכים
גם הנוסע קובע

חושבים
חיים

הרשות הלאומית
לבטיחות בדרכים

1

משרד החינוך
האגף לזחירות ולבטיחות בדרכים

יום הבטיחות בדרכים

על פי החלטת ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים יום הבטיחות בדרכים יתקיים באופן קבוע, מדי שנה בשנה בין התאריכים כ"ה - כ"ה בחשוון. בשנת 2011 יתקיים יום הבטיחות בדרכים ביום שלישי ג בחשוון תשע"ב, 29 בנובמבר 2011. הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים החליטה לייחד את יום הבטיחות בדרכים השנה לנושא חגורות הבטיחות והיסח הדעת.

מערך הדרכה לבתי הספר היסודיים ולחטיבות הביניים גם הנוסע קובע ההתנהגות הבטיחותית של הנוסעים ברכב

מידע

להתנהגות הנוסע ברכב יש השפעה רבה על הנהג, על איכות הנסיעה ועל בטיחותה.

מטרת ההדרכה

הכשרת התלמידים להתנהגות בטיחותית בעת הנסיעה ברכב הפרטי והציבורי, כולל בהסעות תלמידים.

כללי התנהגות לנוסע

- 1 לחגור חגורת בטיחות ולהשתמש בהתקני הריסון המותאמים לגיל.
- 2 לשמור על אווירה נעימה ורגועה.
- 3 לא להטריד את הנהג ולא להסיח את דעתו מהכביש.
- 4 אין לזרוק חפצים בתוך הרכב או מחוצה לו.
- 5 אין להוציא חלקי גוף מעבר לחלונות הרכב.
- 6 יש להימנע מלהישען על דלתות הרכב ואין לשחק בידיעות שלהן.
- 7 ילדים וכל מי שאין לו רישיון נהיגה, לא ישבו על כסא הנהג ולא ישחקו במתקני הנהיגה.
- 8 העלייה לרכב והירידה ממנו תתבצע רק כאשר הרכב עצר עצירה מוחלטת. כל הנוסעים, מלבד הנהג, יעלו לרכב ויירדו ממנו אך ורק דרך הדלתות הקרובות למדרכה.

יעדי ההדרכה

- 1 להביא למודעות התלמידים את מגבלות הרכב ואת מגבלותיו של הנהג.
 - 2 לגרום לכך שיבינו את מגבלותיהם כהולכי רגל ונוסעים ברכב.
 - 3 להביא לידיעתם את כללי הנסיעה ברכב פרטי, כך שיפעלו י על פיהם כראוי.
 - 4 להביא לידיעתם של התלמידים את כללי הנסיעה ברכב ציבורי ובהסעות תלמידים כדי שיוכלו לפעול על פיהם (בעת ההמתנה, בעת העלייה לרכב, בזמן הנסיעה ובירידה ממנו).
 - 5 להכיר להם את התקני הריסון השונים הקיימים ברכב כדי שיוכלו לעשות בהם שימוש.
 - 6 התלמידים יבינו את מחויבותם ואת אחריותם לנושא ההתנהגות הבטיחותית כנוסעים
- ערה: הדגש בכללי ההתנהגות הבטיחותית יהיה בהתאם לאופן שבו מגיעים התלמידים לבית הספר (אוטובוס ציבורי, הסעת תלמידים, רכב פרטי, הליכה ברגל) ובהתאם לגילם של התלמידים.

הצעה 1

1 ציירו על הלוח "שמש אסוציאציות" עבור המילים: נסיעה ברכב עם המשפחה, עם חברים, הסעות תלמידים, נסיעה לטיול ועוד.

2 בקשו מהתלמידים להעלות בעיות בטיחותיות הנובעות מההיגדים הכתובים על הלוח (נוסעים נדחפים בעלייה אל האוטובוס/להסעה, השתוללות נוסעים או שיחה עם הנהג הגורמים להסחת דעתו של הנהג מהדרך ועוד. רשמו על הלוח את כל הבעיות הבטיחותיות שהעלו התלמידים.

3 חלקו את התלמידים לקבוצות ובקשו מכל קבוצה להציע פתרונות לבעיות שהוצגו ולנסח כללי התנהגות לנסיעה בטוחה.

4 בקשו מהתלמידים למיין את כללי ההתנהגות לפי כללי "עשה" ו"לא תעשה" או לפי נושאים: כללי התנהגות בתחנה, כללי התנהגות בעלייה לאוטובוס, כללי התנהגות בזמן הנסיעה ובירידה מהאוטובוס, כללי התנהגות אדיבה בין הנוסעים לנהג וכיוצא באלה.

5 התלמידים יבחרו כיצד להציג את כללי ההתנהגות שהכינו: בציור, במשחק סימולציה, בקומיקס, בתשדיר שרות וכד'.

6 התלמידים יתבקשו להכין מכתבים או עלוני הסברה, שתכליתם להזמין את כל נוסעי האוטובוס (ההסעה) להתנהג לפי הכללים. התלמידים יעטרו את המכתבים באיורים שישקפו את ההתנהגות הבטיחותית בהסעה או ברכב ציבורי ובשעות שלאחר הלימודים יחלקו את המכתבים המעוטרים לנוסעים לפני העלייה לאוטובוס (להסעה).

הצעה 2 (לכיתות גבוהות יותר)

דיון באירועים שונים מחיי היום יום, המתרחשים בהסעות או בנסיעה ברכב פרטי או ציבורי ואשר התלמיד יכול לגלות בהן יוזמה וליטול אחריות פעילה בנוגע לבטיחות הנוסעים.

מה קורה בהסעה?

מפורטים להלן תיאורי מצב שונים. אנא קראו תיאורים אלה, חשבו וכתבו: מה אתם חושבים ניתן היה לעשות במצב זה? מה אפשר לומר? כיצד הייתם מגיבים בכל מקרה

1 עלית לאוטובוס, חברך/תך הטובה עדיין לא הגיעה. לפתע אתה רואה אותה מרחוק רץ/ה אחרי האוטובוס

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

2 בהסעתכם מקומות קבועים, היום בבוקר ביקשה חברך/תך הטובה שתשב/י לידו/ה

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

3 עלית/ה להסעה, ורצית/ה לשמור מקום לחברך/תך הטובה ומישהו/י אחר/ת פשה את המקום שמרת/ה או - חברך/תך שמר/ה לך מקום ומישהו/י אחר/ת תפס/ה את המקום

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

4 בתחנת העלייה שלך להסעה אין מדרכה

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

5 ברדתך מההסעה נתפסה בידית הדלת שקית ובה קישוט שהכנת/ה לבית

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

6 אתה/ה רוצה לרדת מהאוטובוס ויורד גשם שוטף

אני חושב/ת ש.....
נראה לי שצריך לומר..
תגובתי

בזמן הנסיעה

- 1 באוטובוס ציבורי יש לשבת בנחת על המושבים. בהסעות תלמידים יש לעשות זאת במקומות שנקבעו מראש.
- 2 באוטובוס שבו מותקנת חגורת הבטיחות יש לחגור אותה.
- 3 יש להניח את הילקוט על הכרעים ולא במעבר.
- 4 יש להימנע מלהפריע לנהג ולנוסעים האחרים.
- 5 אין לשוחח עם הנהג ואין להסיח את תשומת לבו מהנהיגה.
- 6 אין להוציא מהחלון ידיים, ראש או אברי גוף אחרים.
- 7 כשאין מקום ישיבה, יש להחזיק היטב בעמוד תומך או באחד המושבים.
- 8 במקרה כזה יש להימנע מלהמשיך לשאת את הילקוט על הכתף או על הגב (זה עלול לפגוע באנשים שעומדים בצדדים). בלית ברירה - יש להחזיק בילקוט ביד אחת או ללפות אותו בחוזקה בין כפות הרגליים.

בזמן הירידה

- 1 יש לחכות עד שהאוטובוס יעצור עצירה מוחלטת.
- 2 בהסעות תלמידים, יורדים דרך הדלת הקדמית.
- 3 באוטובוס ציבורי יש לרדת במהירות דרך הדלת האחורית ובמידת האפשר, אם אין נוסעים העולים לאוטובוס, לרדת דרך הדלת הקדמית.
- 5 לא להשתולל ולא לדחוף בעת הירידה

לאחר הירידה

- 1 יש לעלות מיד על המדרכה.
- 2 אם רוצים לחצות את הכביש, יש להמתין בסבלנות עד שהאוטובוס יעזוב את התחנה ורק אז לחצות בהתאם לכללי החצייה הבטוחה.
- 3 אין לחצות לפני האוטובוס או מאחוריו וזאת, בגלל "השטחים המתים". הנהג מתקשה לראות את הילד שמתכוון לחצות, וגם הילד מסתכן, שכן שהאוטובוס מסתיר לו את המתרחש על הכביש.

נימוס ואדיבות

באוטובוס נמצא הנהג ועמו הנוסעים, אנשים רבים ושונים. מתבקשת בו התנהגות אדיבה, ומנומסת: שימוש במילות ברכה כמו "שלום", "תודה" ו"יום טוב" והתחשבות בזולת. יש לשמור על התור בתחנה ועל הסדר בהמתנה לעלייה לאוטובוס, ובאותה מידה לשמור על הסדר בעת הנסיעה באוטובוס ובירידה ממנו.

עומר מספר

נסענו לאילת. אבא נהג במכונית המשפחה ואמא ישבה לידו. אחותי ואני ישבנו במושב האחורי. בדרך שאלה אמא: "אינך נוסע מהר מדי?" ואבא ענה: "זה בסדר". זקפתי את ראשי והסתכלתי במד המהירות: המחוג הצביע על הרבה מעבר ל-90 הקמ"ש המותרים. הפסיקו כאן את סיפור האירוע ובקשו מהתלמידים לכתוב סוף לסיפור ולשער מה אמר עומר ומה הייתה תגובת האב. הציעו לתלמידים לקרוא את סופי הסיפור שהם כתבו ושוחחו אתם על הרגשות של עומר ושל אביו ועל אחריותו של הנוסע לנהיגה בטוחה ולמניעת תאונות.

עידן מספר

נסעתי בטנדר של הקיבוץ. ישבתי ליד יענקל'ה הנהג. כשהגענו לצומת הכניסה לעיר. התחלף האור ברמזור מירוק לצהוב. יענקל'ה הגביר את המהירות, נכנס לצומת, וכשהיינו באמצע הצומת כבר היה אור אדום. שאלתי: "יענקל'ה, למה אתה נוסע באדום?" "היה צהוב", הוא ענה לי. "צהוב הוא כמו אדום", אמרתי. "לא נכון", כעס יענקל'ה, "בצהוב מותר להיכנס לצומת". "אני חושב שאתה טועה", אמרתי לו, "רק אם הצהוב מופיע ברגע האחרון, ואינך יכול לעצור בבטחה, רק במקרה כזה מותר להיכנס לצומת". הפסיקו כאן את סיפור האירוע, שאלו את התלמידים מי מהשניים צודק, ובקשו מהם לשער מה הייתה תגובתו של יענקל'ה. בסיכום השיחה המשיכו את הסיפור: יענקל'ה שתק. לפני הצומת הבא הוא האט קצת, וכשהתחלף האור ברמזור מירוק לצהוב הוא עצר וחיך מתחת לשפמו. "תודה, יענקל'ה", אמרתי לו.

עמית מספר

אבא שלי נוהג כבר חמש-עשרה שנה. כשכל המשפחה נוסעת, אמא יושבת לידו ואחותי ואני יושבות במושב האחורי. אחותי יושבת בכסא הבטיחות המיוחד שלה, ואני יושבת חגורה לידה. אתמול בבוקר קמנו באיחור, ומיהרנו להגיע לגן ולבית הספר כי הורי מיהרו לעבודה. נכנסנו למכונית, ואבא אמר: "שבו על המושב האחורי, אנחנו כבר מגיעים" אמרתי לו: "אבא, אנחנו לא חגורים!"

הפסיקו כאן את סיפור האירוע ובקשו מהתלמידים לשער מה הייתה תגובת האב. בסיכום השיחה המשיכו את הסיפור: אבא הסתכל לאחור, עצר בצד, הושיב את אחותי בכסא הבטיחות וחגר את שתינו. דיון בתגובת הנהג.

לא תמיד יגיבו הנוהגים ברכב בחיוב על הערות הנוסעים הצעירים, כפי שאירע בסיפורים לעיל. בקשו מהתלמידים לספר על אירועים שהיו להם ולשער אלו עוד תגובות אפשריות מצדו של נהג בוגר להערה שנשמעת מפי צעיר בעת נסיעה.

- א ההתייחסות לשגיאות של נהג ולמצבים מסוכנים העלולים לנבוע משגיאות אלה, היא אות להתנהגות אזרחית טובה ולערכים גבוהים. גם אם המעיר נתקל בתגובה שלילית מצדם של כמה מן הנהגים, תגובות חיוביות מצדם של אחרים יוכיחו שההתייחסות משתלמת.
- ב אדם מבוגר המגיב ככעס על הערה הנשמעת מפי צעיר, אינו כועס עליו בהכרח. תגובה כזו היא לפעמים ביטוי של מבוכה ושל כעס כלפי עצמו, המופנים כלפי הצעיר. במקרה כזה יש להניח שבפעם הבאה יימנע נהג זה מחזרה על אותה טעות, ובמיוחד בנוכחותו של אותו הצעיר.
- ג ההערה צריכה להיות נכונה ומדויקת ולהיאמר בנימוס.

להלן כמה דוגמאות להערות המופנות לנהגים

הציגו אחדות מהן לתלמידים ובקשו מהם להוסיף דוגמאות משלהם

- 1 סליחה, מה המהירות המרבית המותרת בכביש ז?
- 2 יש לי בקשה: המהירות מפחידה אותי, במקום הזה הולך רגל יכול גם לצאת בריצה מבין המכוניות. אתה מוכן להאט קצת?
- 3 סליחה, במהירות כזו לא תוכל לעצור, אם הנהג שלפניך יבלום פתאום.
- 4 סליחה, אם תעמוד לפני קו העצירה, תראה טוב יותר את הרמזור מצד ימין ולא תפריע להולכי הרגל לחצות.
- 5 הרמזור הצהוב המהבהב בפנייה ימינה מודיע שצריך לתת זכות קדימה להולכי רגל. גם אנחנו כהולכי רגל מקווים שהנהגים יתנו לנו לחצות את הכביש בבטחה.
- 6 אני אינני נוסע בלי חגורה, אפילו שאין משטרה. חגורות הבטיחות הצילו חיים רבים.
- 7 סליחה, אני מרגיש לא נוח כשאתה (נהג או נוסע) אינך חוגר את חגורת הבטיחות.
- 8 מי שאינו חוגר נכון את החגורה, מרמה רק את עצמו.

